kromě. Mohla by tu býti vodítkem doba, po kterou dlužno státu amortisovati dluhy domácí a zahraniční. Až budou splaceny, budou v našem hospodářském a finančním životě takové poměry, že zvýšené břemeno by nepůsobilo tíživě jako dnes. V dnešní době by podobný postup umožnil rychlejší hospodářský rozmach. Ministerský rada Klíma uvedl, že dnešní břemeno sociálního pojištění nutno pokládati za přepjaté. Stavební rada Dušek konstatoval, že sociální pojištění může přinésti užitek, bude-li vedeno ekonomicky ve všech směrech. Posl. Johanis uvedl, že sociální pojištění nutí dělnictvo ke spořivosti a v tom že je jeho úspěch. Zajímavá debata byla pak drem Fořtem zakončena. Dr. Jindřich.

Z Masarykovy sociologické společnosti. Poprázdninovou svou činnost zahájila Masarykova sociologická společnost 22. října 1926 přednáškou dra E. Chalupného o demokracii východu a západu podle nauky indického sociologa Mukerjee. Dne 15. listopadu 1926 přednášel o filosofii dějin, její podstatě a oprávnění dr. L. J. Fischer, podle něhož na rozdíl od ostatních věd, vyhledávajících obecné vztahy, jimiž je poutána mnohost jedinečných dat, usiluje historie o konkrétní determinaci právě těchto jedinečných dat. Nezmocňuje se ovšem dat všech, nýbrž podrobuje je plánovitému výběru. Ráz tohoto výběru opět je podmíněn celkovým pojetím zákonitosti historického, resp. sociálního dění. Metodický postulát sociálního konsensu dovádí k tomu, aby mnohost činitelů, určujících průběh historického dění, byla sečleněna v hierarchickou stupnici tak, že činitel, považovaný nejnaléhavějším, stane se jakoby střediskem, determinující činitele všechny ostatní a s nimi celý rok dění. Výsledkem tohoto postupu je jednotné, ovšem však jednostranné pojetí mnohotvárné dějinné látky. Nebrání se mu vlastně žádné historické podání, nechce-li ulpěti na registraci časového sledu jednotlivých historických úseků. Považujeme-li jej — pro syntetickou funkci, v něm se projevující — za postup filosofický, nebude přesných hranic mezi historií v užším slova smyslu a filosofií dějin a výtky, činěné filosofii dějin, nebudou jiné než ty, které budou stíhati historickou práci samu podle toho, kolik bude vykazovati jednak ideového, jednak jednoticího přínosu.

Dr. Jindřich.

Pětidenní pracovní týden. Nedávné rozhodnutí Henry Forda zavésti pětidenní pracovní týden pro 250.000 dělníků svých automobilových továren vyvolalo v americkém tisku zajímavou diskusi o této otázce. Na výročním sjezdě amerického Sdružení práce, konaném v Detroit, středisku automobilového průmyslu Spojených států, bylo v debatě konstatováno, že vzdor zavedenému již snížení pracovní doby měly dosud užívané metody (standartisace výrobků, krajní specialisace personálu a automatismu výrobků) v zápětí zvýšení výroby nad spotřební způsobilost země. Mimo to jednotvárnost stálého a mechanického opakování stejných výkonů vysiluje dělníka daleko více než dřívější metody práce. Sjezd proto vyslovil požadavek, aby byl plat dělníka zvýšen tou měrou, jak se zlepšuje výtěžek jeho práce; mimo to jest na místě zmenšiti pracovní dobu, aby dělník, oběť přepínání, mohl opět nabýti svých sil. Nepožaduje přesně pětidenní týden, odporučil také sjezd postupné snížení denního a týdenního trvání práce. Naproti tomu Svaz průmyslníků postavil se k dané otázce odmítavě, prohlásil, že pětidenní pracovní týden v americkém průmyslu jako celku zaveden nebude, a publikoval o tom ve svém oficielním věstníku »Pocket Bulletin« názory asi třiceti svých vynikajících členů. Uvádíme některé z důležitých těchto důvodů, z nichž zajímavý a pro amerického ducha karakteristický je poslední: pětidenní týden by vyvolal silný vzestup životního nákladu; měl by v zápětí všeobecné zvýšení mezd o 15% a zmenšení výroby; nemohlo by se ho použíti pro všechen průmysl; vzbudil by u těch, kteří disponují delším volným časem, touhu po nových zábavách; protivil by se opravdovým zájmům těch, kteří chtějí pracovati a tím zlepšiti své postavení; a konečně: učinil by Spojené státy zranitelnějšími v hospodářské soutěži s Evro-

pou, která bojuje všemi silami, aby překonala Ameriku. (Dle Informations Sociales.) K. Gerlich.

Pôvodcovské právo. Učená spoločnost Šafařikova v Bratislave, zahájila svoju prednáškovú činnosť prednáškou rektora prof. Dr. Sommera na thema pôvodcovské právo. Prednášajúci, ako člen komisie, veľa pekne vyzvihol celý riad dôvodov, ktoré vedly k uzákoneniu ochrany tak dôležitého, a dosiaľ tak málo uznávaného práva idealného, t. j. práva na duševné výplody. Cesto však se zdá, že náš štát dosti pozde uskutočnuje to, čo iné šťáty europské vykonaly súčasne s prvými opatreními vykonanými na prospech a k podporuvaniu vedy a umenia. Medzinárodnými miérovými smlúvami bolo sice čsl. republike uložené do jednoho roku sa prihlásiť k Bernskej konvencii, čo sa tiež aj stalo, ale k úprave pomerov vňútorných došlo teprve až zákonom zo dňa 24. listopadu 1926 čís. 218 Sb. z. a n. Potreba tohoto zákona bola už všestranne pociťována, lebo bývale uhorské a rakúske zákony (zák. čl. XVI. z r. 1884 revidovaný v roku 1926 a zákon z roku 1895 č. 197 r. z. revidovaný roku 1920), ktoré sdedila čsl. republika, upravovaly tyto ideálné práva k výtvarom vedeckým a umeleckým veľa macošsky. Ešte aj rakúsky autorský zákon bol výhodnejší proti uhorskému v tom smeru, že obsahoval ustanovenie, ktorým sa súdy v prípade nedostatkov ustanovenia, ako sa má v konkretnom priepade pokračovať, odkazovaly na ustanovenie medzinárodných smlúv, pokiaľ sa tohoto týkaly. Menovite postrádaly tyto zákony potrebné definicie základného dnes už značně širokého pojmu vedeckého, respektive umeleckého diela, ktorý bol v obou starých zákonoch veľa nejasný a neurčitý, čímž bol autor toho, lebo onoho diela vydaný všestranému poškodzovaniu. Toisté bolo aj s veľa krátkou dobou, po ktorú sa ochrana práva autorského poskytovala. Prednášajúci vyslovil tiež želanie na brzké urovnanie týchto pomerov aj s Amerikou, t. j. že Amerika vyhoví výzve Sväzu Národov a pristúpi tiež k Bernskej konvencii. V tomto smere možno sa tedy prozatím len opierať o ustanovenie medzinárodnych smlúv, nakoľko sa tieto na túto otázku vzťahujú.

Ako profesor a na slovo vziatý znalec antiky, prednášajúci výstižne vyzvedol prvky autorského práva v antike. Tu poskytovala autorovi dostatočnú záruku k ochrane jeho diela, jednak jeho držba, a ďalej ťažkosť rozmnožovania, ktoré sa dialo len ručným opisovánim. Bol tedy dostatočne chránený ten, kdo mal rukopis vo svojej držbe. Potreba ochrany, ovšem, že nestejnej intensity, vyskytovala sa behom zdokonalovania a rozširovania tiskárien. I tu z počiatku, keď bolo tísknutie nalovania a rozširovania tiskárien. I tu z počiatku, keď bolo tisknutie ktorí si túto ochranu zaisťovali opatrováním si rôzných privilegií tiskárskych (na pr. Benátky) (dnes je nakladateľ v tomto smyslu chránený, len keď vydá dielo už zákonom nechránené). Pre autora bolo v tedy do istej miery vyznamenánim, keď bolo jeho dielo rozširované tiskom a preto potreba chrániť autora sa tu vôbec nevyskyovala.

Vývojom doby a techniky bolo treba zaujať k tejto otázke iné stanovisko a tak prichádza už k zákazom patisku, (Francie prý ráz r. 1741 a v Rakúsku r. 1775.) Stúpajúca potreba ochrany vyvrcholila konečně v Rakúsku, v autorskom zákone z r. 1895 č. 197 r. z. a v zákonoch dalších (menovite zák. z roku 1907 č. 58 r. z.) a v Uhrách v zák. čl. XVI. z r. 1884. Dnes však ani tieto nestačia a bolo treba túto otázku od základov upraviť zodpovedne k dnešnej dobe a vývoju, čo sa aj stalo citovaným zákonom č. 218/1926.

Tento zákon vystihuje veľa jemný rozdiel medzi právom t. zv. ideálným a právom materialným (na tieto rozdiely poukázal už Kohler), ktoré jasno vystupujú menovite v tom priepade, keď autor diela na pr. vedeckého postúpi smlúvou nakladateľskou toto svoje právo materiálne t. j. právo k rozmnožovaniu a k rozširovaniu diela nakladateľovi, tak že autor viac týmto právom disponovať nemože, kdežto právo ideálne (v § 16 označené ako nemajetkové záujmy), t. j. menovite právo na zmenu, doplnenie atd., obsahu, tedy podstaty diela zadržiava si pôvodca úplne aj naďalej. Tiež k vydaniu ešte nevydaného diela nemohou